

ZORGELIJKE URBANISATIE

Nog vijf jaar en dan wonen in China meer mensen in een stedelijke omgeving dan op het platteland.

TEKST: BERT VAN DIJK
(FREELANCECORRESPONDENT IN SJANGHAI)

In 2015 wonen zevenhonderd miljoen Chinezen in een stad, iets meer dan de helft van de dan verwachte 1,39 miljard Chinezen. Die verwachting sprak Li Bin, directeur van China's nationale bevolkings- en familieplanningscommissie, onlangs uit.

De urbanisatie is al decennia aan de gang en een van de belangrijkste drijfveren van de economische groei in China. Maar de trek naar de stad heeft niet alleen maar positieve economische effecten. Het creëert ook een reeks van problemen voor lokale overheden. Migrantenwerkers moeten goedkoop worden gehuisvest, hebben af en toe medische zorg nodig, voeren de sociale spanningen op en hebben vaak een familie en kinderen die ook graag willen meeprofiteren en een beroep doen op allerlei voorzieningen en schaarse bronnen als energie en water. In combinatie met een toenemende kloof tussen arm en rijk legt dit een ongekende druk op de ontwikkeling van steden, die in de toekomst tot een beperking van de economische groei zou kunnen leiden.

STEDELING OF BOER

De overheid maakt nu nog een onderscheid op basis van afkomst. Je bent of stedeling of boer. Wie van het platteland naar de stad verhuist om daar aan het werk te gaan, krijgt niet zomaar een zogenoemde Hukou, een registratievorm die recht geeft op allerlei sociale voorzieningen zoals medische zorg en onderwijs.

Dat betekent dat migranten het geld dat ze in steden in fabrieken en op bouwplaatsen verdienen vooral oppotten voor eventuele tegenslagen en ook dat ze kinderen en familie niet mee kunnen nemen. Die blijven

achter op het platteland. Niet alleen uit sociaal oogpunt is dat voor de migrantenwerkers slecht nieuws, dorpen op het platteland dreigen zich door deze trend minder goed te ontwikkelen. Wie in China plattelandsdorpen bezoekt, zal het onmiddellijk opvallen hoeveel ouderen en kinderen er rondlopen en hoe weinig 'productieve' jonge mannen en vrouwen er zijn.

De overheid probeert de urbanisatie-uitdaging op verschillende manieren in goede banen te leiden. Zo is het dit jaar tien jaar geleden dat het 'Go West'-beleid werd geïntroduceerd, een beleid waarbij niet alleen de steden aan de oost- en zuidkust geld krijgen toegeschoven voor ontwikkeling, maar ook de steden in het binnenland. De regering hoopt zo ook lokaal meer banen en arbeidsmarktmogelijkheden te creëren, waardoor families minder ver uit elkaar worden gerukt.

Daarnaast wordt in sommige steden inmiddels geëxperimenteerd met hervormin-

gen in het Hukou-systeem. Zo mogen kinderen van migrantenwerkers in Sjanghai gratis naar de basisschool. Sjanghai is echter de enige stad in China die een dergelijk systeem hanteert en de stad biedt bovendien alleen gratis onderwijs aan kinderen op de basisschool. Voor vervolgonderwijs zijn de kinderen nog steeds aangewezen op scholen in het dorp van afkomst.

VREES VOOR CHAOS

Het Hukou-systeem stamt nog uit de begintijd van het communisme in China en stelt de Partij in staat migratie strikt te controleren en de sociale stabiliteit te garanderen. Een volledig vrije mobiliteit in China zou, zo vreest

de controlerende Partij, tot chaos kunnen leiden en een te groot beslag leggen op voorzieningen in steden en daardoor tot torenhoge kosten en sociale spanningen leiden.

Die argumenten gelden nog steeds, maar in de officiële staatsmedia wordt wel steeds nadrukkelijker gedebatteerd over de houdbaarheid van het systeem. Sommige academici en experts vinden het systeem inherent onrechtvaardig en discriminerend en wijzen erop dat het aanbieden van betere voorzieningen aan migranten uiteindelijk leidt tot meer sociale zekerheid, hogere consumptie en dus economische groei. In een tijdperk waarin China de komende jaren zijn economie moet transformeren van een export- en investeringsgeleide economie naar een die vooral draait op binnenlandse consumptie, zullen die pleitbezorgers voor hervorming van het Hukou-systeem zich naar verwachting steeds luider laten horen. ■